Dinas a Sir Abertawe

Cofnodion Cyfarfod y Panel Ymchwiliad Craffu – Yr Amgylchedd Naturiol

Ystafell Bwyllgor 1 - Canolfan Ddinesig, Abertawe

Dydd Gwener, 21 Medi 2018 am 1.00 pm

Yn Bresennol: Y Cynghorydd P K Jones (Cadeirydd) oedd yn llywyddu

Y Cynghorydd(wyr)	**Y Cynghorydd(wyr)**	**Y Cynghorydd(wyr)**
E W Fitzgerald	L S Gibbard	P R Hood-Williams
J W Jones	S Pritchard	W G Thomas
M Thomas		

Swyddog(ion)

Bethan Hopkins	Swyddog Craffu
Paul Meller	Rheolwr Cynllunio Strategol a'r Amgylchedd Naturiol
Neville Rookes	Amgylchedd, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Christian Servini	Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
Kerry Rogers	Cyfoeth Naturiol Cymru

Ymddiheuriadau am absenoldeb
Y Cynghorydd(wy): Y V Jardine
Aelodau Cyfetholedig(wyr):
Mynychwyr eraill:

---

1 **Ymddiheuriadau**

2 **Datgeliadau o fuddiannau personol a rhagfarnol.**

- Dim

3 **Nodiadau**

- Ychwanegu nodiadau ynglŷn â hawliau pori ar dir y cyngor a deddfwriaeth gysylltiedig

4 **Sesiwn ar Ddeddfwriaeth**

- Trafododd y Cynghorydd Jones nodau ac amcanion yr ymchwiliad
- Esboniodd mai nod y sesiwn hon oedd egluro'r goblygiadau cyfreithiol ac ariannol posib o beidio â bodloni gofynion mewn perthynas â bioamrywiaeth a'r amgylchedd o dan y ddeddf.
- Gofynnwyd i bob sefydliad drafod a chyflwyno yn unol â'r cwestiynau canlynol;

1. Beth yw'r canlyniadau cyfreithiol ac ariannol yn y tymor hir, canolig a byr, o beidio â bodloni gofynion o dan y ddeddf?
2. Sut byddwch chi'n mesur llwyddiant (neu ddiffyg llwyddiant) cynghorau o dan y ddeddf? Sut olwg fydd ar y mesurau perfformiad?
3. Sut mae'r gofynion hyn yn cysylltu â Lloegr ac yn ehangach er mwyn cyfrannu at welliant cyffredinol yr amgylchedd naturiol a bioamrywiaeth?
4. A fydd llwyddiant neu fethiant i fodloni gofynion y ddeddf yn golygu mynediad gwell neu fynediad cyfyngedig at grantiau? A fydd ceisiadau grant yn ddibynnol ar lwyddiant?
5. Beth ydych chi'n ei weld fel y prif rwystrau i gynghorau yn y dyfodol a sut gall cynghorau oresgyn rhwystrau gan ystyried cyni?
6. A oes unrhyw beth y credwch y gall Cynghorwyr unigol ei wneud yn eu wardiau i gyfrannu at lwyddiant a chynnal a chadw a gwella'r amgylchedd naturiol a bioamrywiaeth?

- Gwahoddwyd pob sefydliad i ddarparu cyflwyniad byr ac ateb cwestiynau wedi hynny

<u>Neville Rookes - Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru</u>

- Cyflwynwyd PowerPoint
- Nid oes modd edrych ar brosiectau ar wahân
- Ar hyn o bryd rydym yn dal i fod yn yr UE ac mae cytundebau rhyngwladol hefyd
- Mae craffu'n bwysig
- Rhaid defnyddio'r pum ffordd o weithio i lunio'r strategaeth a'r polisi - dylid eu cynnwys ar y dechrau
- Yn y tymor byr a chanolig, mae perygl o dorri rheolau cyfreithiol a methiant i fodloni gofynion yr UE, yn y tymor hir, bydd yn groes i ba gyfraith bynnag y bydd y DU wedi'i sefydlu ar ôl Brexit
- Bydd mesuriadau canlyniadau yn hytrach nag allbynnau. Ystyrir strategaeth a pherfformiad
- Bydd yn cymryd mwy o amser ond bydd yn fwy ystyrlon
- Dylai'r ddyletswydd bioamrywiaeth gael ei chynnwys ym mhob cynllun a bod yn rhan o weithgarwch dyddiol y cyngor
- Mae cyfarfodydd sy'n cynnwys gweinidogion y DU a gweinidogion datganoledig er mwyn creu darlun cenedlaethol
- Hefyd mae effeithiau mewn cysylltiad â Brexit, newid yn yr hinsawdd a Chynllunio Morol Cenedlaethol
- Bydd peidio â chyflawni'r gofynion o dan y deddfau'n effeithio ar fynediad at y Grant Refeniw Sengl a'r Grant Amgylcheddol sydd â phwyslais ar weithio cydlynol, traws-sector
- Bydd gan y grantiau hyn hefyd ffocws ar ganlyniadau a'r defnydd o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
- Mae angen i gynghorau gynyddu ymwybyddiaeth a chynnwys yr amgylchedd ym mhob polisi
- Dylai gwariant adrannol arall ymgorffori bioamrywiaeth yn ei gynlluniau
- Gall cynghorwyr, drwy ffordd leol o weithio, gynyddu ymwybyddiaeth, ymweld a'u cynnwys ysgolion, annog Abertawe heb blastig a chefnogi glanhau traethau
- Mae CLILC wedi bod yn darparu cyflwyniadau yn rhanbarthol er mwyn ceisio ymgorffori'r ddyletswydd. Er enghraifft, gall gwasanaethau megis cynllunio a

gwasanaethau cymdeithasol gymryd rhan. Ni ddylai fod gwasanaethau ar wahân nad ydynt yn cymryd rhan

- Mae angen ymagweddau pragmatig ar gyfer cynghorwyr
  C: Ydych chi'n credu y bydd gwrthdaro rhwng polisïau e.e. cynllunio a datblygu?
- Dylai fod 'amgylchedd ym mhob polisi a pholisi ym mhob amgylchedd'
- Mae angen i brosiectau gynnwys yr amgylchedd yn y cam cynllunio ac mae angen gosod y bwriad hwn ar ddechrau'r prosiectau
- Mae rhai cynlluniau ar gyfer draenio cynaliadwy eisoes yn cael eu datblygu o'r newydd
- Mae prosiectau'n dechrau cynnwys yr amgylchedd, iechyd, peirianneg ac ati - mae'r prosiect cyfredol ar afon Taf yn ymgorffori'r holl agweddau hyn
- Mae angen i gymunedau gymryd rhan
- Dywedodd Gweinidog Llywodraeth Cymru, hyd yn oed os ydym yn gadael yr UE, bydd Cymru'n cynnal y safonau
  Christian Servini – Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
- Dylai'r sector cyhoeddus geisio sicrhau gwell dyfodol yng Nghymru ac mae hyn yn berthnasol i bopeth y mae'r sector cyhoeddus yn ei wneud
- Mae nod Cymru Gydnerth wedi ei gamddeall yn llwyr - mae'n ymwneud â chydnerthedd ecolegol a dehonglir hyn yn aml fel cydnerthedd cymdeithasol neu bersonol
- Mae diffyg pwyslais ar yr amgylchedd
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru'n archwilio sut mae cyrff cyhoeddus yn datblygu amcanion ac yn edrych ar hyn
- Mae memorandwm o ddealltwriaeth rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
- Bydd nod i ddatblygu teclyn hunanwerthuso
- Mae 'Y gallu i greu' yn gweithio tuag at sicrhau Cymru yr ydym ei heisiau
- Mae fframweithiau cenedlaethau'r dyfodol yn cael eu datblygu ar hyn o bryd, un yn ymwneud â sut i gynllunio prosiectau ac un yn ymwneud â dylunio gwasanaethau - mae'r rhain ar hyn o bryd yn cael adborth
- Gall cynghorwyr sy'n llywodraethwyr ysgol gael effaith gadarnhaol yn y rôl honno

C: Beth am gymdeithasau tai?

- Mae fframwaith trydydd sector hefyd yn cael ei ddatblygu
- Mae adroddiad Seilwaith Gwyrdd gan Ymddiriedolaethau Natur Cymru yn bwysig

C: Nid yw arolygwyr cynllunio yn cynrychioli'r nod cydnerthedd. Maent yn ei gamddehongli ac nid ydynt yn cyflawni amcanion y nod.

- Mae hyn yn digwydd yn aml
- O ran archwilio perfformiad o dan adran 6 Deddf yr Amgylchedd, mae'n debygol y bydd perfformiad yn hunanasesiad - does dim cynlluniau ar gyfer archwilio adroddiadau'n ffurfiol

C: Mae pethau syml a buddugoliaethau cyflym yn bwysig ond rhaid i ni beidio â meddwl ein bod wedi datrys problemau fel hyn, mae'r atebion yn ddyfnach ac mae angen ymagwedd lefel leol ar bob ward. Dechrau'r daith yn unig yw'r buddugoliaethau cyflym

- Os na fyddwn yn bodloni'r gofynion o dan y deddfau, gallai sefydliadau fod yn destun adolygiad barnwrol drwy Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol neu Swyddfa Archwilio Cymru, yr Ombwdsmon neu ymyriadau posibl gan Lywodraeth Cymru a chael ein galw i'r cynulliad

C: Mae adran 22 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn dweud y gall y Comisiynydd roi cyngor ac arweiniad, cyhoeddi'r rhain ac esbonio diffyg cydymffurfio

- Mae'r rôl yn gefnogol ond nid yw'n plismona

<u>Kerry Rogers - Cyfoeth Naturiol Cymru</u>

- Mae amrywiaeth o fframweithiau mewn perthynas â'r amgylchedd - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf yr Amgylchedd
- Mae'r pum ffordd o weithio a'r saith o nod yn sail i bopeth y mae'r sector cyhoeddus yn ei wneud
- O ran y gofyniad i adrodd o dan y ddyletswydd, mae angen cynllun ar gyfer sut y bydd cyrff cyhoeddus yn adrodd am y ddyletswydd a sut mae holl ddyletswyddau'r cyngor yn ymateb i ofyniad adran 6
- Edrychwch ar 'Natur Hanfodol' gan CNC a 'Neilltuo amser ar gyfer natur' gan Ddŵr Cymru
- Rhaid dod o hyd i ffordd o gynnwys bioamrywiaeth ym mhopeth y mae'r cyngor yn ei wneud - ar draws y sefydliad
- Dylid ystyried yr Adroddiad o Gyflwr Adnoddau Naturiol, yr Adroddiad Isadeiledd Gwyrdd, asesiadau strategol y CDLl i gyd
- Dylai'r adroddiad terfynol parthed adran 6 dynnu'r holl wybodaeth hon at ei gilydd
- Mae angen i Abertawe edrych yn eang ar fioamrywiaeth ac nid fel dyletswydd yn unig
- Mae angen ymagwedd o'r pen i'r gwaelod
- Rhaid dod o hyd i ffyrdd newydd ac arloesol o ddelio â rhwystrau
- Bydd y gwaith hwn yn hanfodol i'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu o hyn ymlaen
- Bu Abertawe ar flaen y gad o ran diwydiant ers blynyddoedd lawer ond bu hynny ar draul yr amgylchedd
- Gelwir y deddfau newydd hyn yn 'ddeddfwriaeth gobaith'

C: Dylai dyletswydd adran 6 ymwneud â holl swyddogaethau'r cyngor. Mae'n hawdd gweld cysylltiadau â rhai gwasanaethau ond mae eraill megis gwasanaethau cymdeithasol lle mae'n anos gweld y cysylltiad. A oes gan awdurdodau lleol eraill syniadau ac arferion da i'w rhannu?

- Mae angen dod ag enghreifftiau gorau at ei gilydd. Mae angen i uwch-reolwyr ymrwymo i hyn e.e. mae mannau gwyrdd diogel i chwarae ynddyn nhw/rhandiroedd a phrosiectau garddio wedi cael effaith gadarnhaol ar bobl â phroblemau iechyd meddwl

C: Mae llawer o bobl yn aelodau o gynghorau cymuned, beth yw rôl y rhain?

- Bydd cynghorau cymuned yn hanfodol. Fel llawer o grwpiau cymunedol eraill, byddant yn cyflwyno ac ar lawr gwlad. Gall cynghorau roi'r prosiectau ar waith ond pobl fydd yn eu defnyddio
- Hefyd mae prosiectau cymunedol fel gwerthu ffrwythau a llysiau lleol mewn siopau lleol, gwerthu mêl lleol, darparu mannau cymunedol sy'n dal gwybodaeth am fioamrywiaeth i gynnwys trigolion

- Mae ffermydd a gerddi cymunedol hefyd yn chwarae rôl enfawr - mae rhagnodi cymdeithasol yn bwysig
- Nid yw'r atebion ar gyfer iechyd da bob amser yn y sector iechyd
- Dengys ystadegau fod plant yng Nghymru wedi colli diddordeb yn y byd natur

C: Mae'r gair 'ceisio' yn ymddangos yn wan yn y ddeddfwriaeth

- Mae'r 'ceisio' yn air cadarnhaol ac yn annog gweithredu - nid yw'n oddefol
- Mae'n bosib y bydd y cynllunio'n edrych yn swyddogaethol ond mae angen i ddatblygwyr roi'r deddfau a'r rheoliadau ar waith
  1. Atebion gwyrdd
  2. Edrych ar ynni adnewyddadwy
  3. Atebion yn seiliedig ar leoedd
  4. Edrych ar opsiynau gwyrdd ac amgylcheddol gadarn amgen
- Mae gan Abertawe enghraifft o brosiect llwyddiannus - arbedwyd arian gan y ffensys tywod, creu twyni a phlannu moresg, roedd hefyd wedi datrys problem ac roedd yn ateb gwyrdd
- Mae angen i'r cyngor symud ymlaen a chymryd rhai risgiau

5 **Cynllun Gwaith**

- Trafodwyd gweddill y cynllun gwaith
- Bydd y cyfarfod nesaf yn adolygu'r dystiolaeth hyd yn hyn a fydd yn llunio'r argymhellion

Daeth y cyfarfod i ben am 3.00pm

Cadeirydd